

Verslag nagesprek lezing Tilburg op 12 november 2012 over het thema: Goed en Kwaad m.b.t. WOII

Na de lezing van een uur ontspan zich een boeiend nagesprek.

Een mevrouw stelde de vraag of mijn vader ooit spijt had betoond over dat waar hij bij betrokken was geweest. Jammer genoeg is daar nooit over gesproken. Wat ik over en van hem weet, denk ik dat hij zich nooit bewust is geweest van de vernietiging van de Joden en dat hij daar anders niet aan meegewerkt zou hebben. Maar ik kan het niet bewijzen en het kan dus ook gewoon de wens zijn van mij als kind van, dat ik dat graag zou willen.

Zij vertelde toen, dat ze zelf aan het eind van de oorlog 20 jaar was en er zich haar hele leven schuldig over voelt dat zij niets heeft gedaan om deze mensen te helpen. En dat hoewel ze heeft meegemaakt hoe de Joden werden behandeld bij en op het station waar ze in de buurt woonde.

Daarna werd er met elkaar gepraat of men in de oorlog al wist wat er met de Joden ging gebeuren. Eerst zij zei: 'Ja hoor, we zagen toch wat ze daar met de Joden deden'. Een man zei: 'Ja, ik zag toen als 12-jarige jongen al foto's van wat er in de z.g. werkkampen met hen gebeurde, dus we wisten het wel'.

Toen we hierover doorspraken kwam aan de orde, dat het nieuws toentertijd heel sporadisch doorkwam en dat er men ook dacht dat er een anti-campagne gevoerd werd om de vijand zwart te maken. Men dacht: Dit kan niet waar zijn. Dit is te erg om te geloven.

Daarbij speelde ook de gedachte, ook bij veel Joodse mensen, dat de Duitsers toch niet zo gek zouden zijn om hun arbeiders die ze zo hard nodig hadden, omdat hun arbeiders in de oorlog vochten, zomaar direct de dood in te jagen?

De één geloofde de geruchten, de ander niet, maar van zeker weten was geen sprake. Dit komt ook aan de orde in het boek dat dit jaar is uitgekomen: 'Wij wisten niets van hun lot' (Gewone Nederlanders en de Holocaust) door Bart van der Boom (docent moderne Nederlandse geschiedenis).

Een jongere juriste, wier opa ook jurist was en de drie van Breda had verdedigd, gaf aan dat achteraf heel anders ingevuld wordt wat goed is en wat fout, wat men wel of niet wist etc. dan

toen de situatie speelde. Nu hebben we veel informatie over wat er toen allemaal gaande was, terwijl die er toen niet was.

Ook de 4 Mei Herdenkingen kwamen nog aan de orde, omdat ik die ook in mijn lezing had genoemd. Ik stelde voor dat we kunnen kiezen voor bijvoorbeeld.

a. het blijven herdenken zoals gewoonlijk, tot de mensen er niet meer zijn die nog beelden en gezichten hebben bij degenen die ze hebben verloren en dan eventueel stoppen; want je blijft toch ook de 80-jarige oorlog niet herdenken, of
b. het wel belangrijk vinden dat de 4 mei herdenking wordt gehandhaafd, maar dan breder. Een mevrouw vroeg heel bedeesd: 'Mag het dan misschien nog een jaar of 10 zo blijven, dat we alleen de Holocaust en de gesneuvelde verzetsmensen herdenken, tot er inderdaad geen mensen meer zijn die nog beelden en gezichten hebben van degenen die herdacht worden?'

Ik antwoordde dat ik daar zelf op zich helemaal geen probleem mee zou hebben, maar dat we verschuivingen die gaande zijn, niet meer terug kunnen duwen. Bovendien hebben jongere generaties, die er geen gezichten en beelden meer bij hebben, ook andere gedachten bij en over herdenken en het is belangrijk dat dat ook bespreekbaar is.

Ik had in de lezing al aangegeven dat er een verschuiving plaatsvindt m.b.t. herdenken, maar dat we er in Nederland nog lang niet uit zijn, hoe we hier met elkaar mee verder willen.

Na afloop kwam deze mevrouw naar mij toe en vertelde dat zij een Jodin was en dat ze absoluut deze lezing van mij had willen bijwonen. Ze bedankte me voor de manier waarop ik dat had gedaan.

Hier ben ik erg blij mee, want dat is volgens mij de manier waarop wij moeten proberen elkaar te vinden, elkaar respectvol te benaderen en oog te hebben voor elkaars pijn en gedachtegangen. Het is mijns inziens de enige manier om met elkaar tot een goede manier van herdenken te komen. Maar het zal nog veel moeite kosten, voor het zover is.

Dit zijn een paar punten uit het nagesprek die me het meest geraakt hebben.

Ik heb er een heel goed gevoel aan over gehouden.

Jeanne Diele

